

IDŹ DO:

- Spis treści
- Przykładowy rozdział

KATALOG KSIĄŻEK:

- Katalog online
- Zamów drukowany katalog

CENNIK I INFORMACJE:

- Zamów informacje o nowościach
- Zamów cennik

CZYTELNIA:

- Fragmenty książek online

+ do koszyka

do przechowania

BESTSELLER

NOWOŚĆ

Helion Wydawnictwo

Wydawnictwo Helion
ul. Kościuszki 1c
44-100 Gliwice
tel. 032 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl

e-mail: septem@septem.pl
redakcja: redakcja@septem.pl
informacje: o.ksiegarni.septem.pl

Charakter psa dla bystrzaków

Autor: Stanley, PhD Coren, Sarah Hodgson
Tłumaczenie: Olga Kwiecień-Maniewska
ISBN: 978-83-246-2056-2
Tytuł oryginału: [Understanding Your Dog For Dummies \(For Dummies \(Pets\)\)](#)
Format: 180x235, stron: 288

Sekrety psiej psychiki

Zastanawiasz się, jak wygląda świat widziany oczami Twojego psa? Chcesz wiedzieć, co sprawia, że czasami jest przygnębiony, a innym razem bez wyraźnej przyczyny zaczyna szaleć jak pijany zając? Masz ochotę poznać osobowość swojego psa i nauczyć się porozumiewać z nim w jego języku? Zapraszamy Cię zatem na fascynującą wycieczkę w głąb psiego umysłu.

Autorzy książki – psycholog i trenerka psów – pomogą Ci zrozumieć emocjonalne potrzeby szczeniaka i wskazać najlepsze sposoby wychowania oraz kształtowania charakteru Twojego pupila. Doradzą również, jak opiekować się starzejącym się psem, zmagającym się z problemem zniedołężnienia. Przedstawią pozytywne techniki szkolenia Twojego czworonożnego przyjaciela, dostosowane do jego wieku. Znajdziesz tu także niezawodne sposoby postępowania z psami o różnej osobowości i temperamencie, prowadzenia zwierząt lękliwych oraz agresywnych.

- Interpretacja cech charakterystycznych i przewidywanie zachowania na podstawie rasy.
- Jak psy rozumieją ludzki język oraz interpretacja intonacji i sygnałów wokalnych.
- Techniki motywacyjne umożliwiające modyfikowanie zachowania.
- Rozwiązywanie problemów z zachowaniem oraz nauka czystości.

Ponadto znajdziesz tu dekalogi: 10 najpopularniejszych nieporozumień, 10 sposobów, by zostać przywódcą dla swojego psa oraz 10 sposobów na ciche porozumienie.

Spis treści

O autorach	13
Podziękowania od autorów	15
Wstęp	17
O książce	18
Konwencje zastosowane w książce	18
Czego nie czytać	18
Naïwne założenia	19
Jak podzielona jest książka	19
Część I: Fascynujący świat psów	19
Część II: Wyjątkowa osobowość Twojego psa	19
Część III: Psie występki	20
Część IV: Psy nie zachowują się źle, czyli o błędnych wyobrażeniach i dobrych rozwiązaniach	20
Część V: Dekalogi	20
Ikony wykorzystane w książce	20
Co dalej	21
 Część I: Fascynujący świat psów	23
Rozdział 1: Pies na całe życie: podstawy psiej psychologii	25
Czy Twój pies jest owcą w wilczej skórze?	25
Ludzie i psy: równoległa ewolucja	26
Osobowość	26
Nadmiar bodźców	27
Wpływ wieku	27
Wpływ na uczenie się psa	28
Psy nie są niegrzeczne	29
Dlaczego psy muszą się wyładować?	30
Analiza codziennych frustracji	30
Gdy rzeczywistość kęsa: w głąb psiej agresji	31

Rozdział 2: Zrozumieć psa	33
Jak pies stał się psem?	33
Początki	34
Pierwszy krok ze strony wilków	35
Drugi krok — ze strony ludzi	36
Wieczny szczeniak	37
Cechy zachowania są we krwi	40
Jak wyleczyć psa o zbyt silnym instynkcie pogoni?	41
Życie seksualne psów	43
Prawda o kastracji i sterylizacji	44
Teraz czy później? Najlepszy wiek na przeprowadzenie zabiegu sterylizacji lub kastracji	45
Rozdział 3: Porozumiewanie się z psem	47
Z polskiego na psie	47
Oko w oko	48
Interpretacja intonacji i sygnałów wokalnych	51
Dobrze wykorzystaj swoje słowa	52
Słuchaj głosu swojego psa	52
Czytanie mowy ciała	56
Uszy w górę, uszy w dół	59
Wyraz pyska	60
Ogon	61
Rozdział 4: Spojrzenie na życie z psiej perspektywy	65
Jaki pan, taki kram, czyli o podobieństwach i różnicach	65
Twój pies potrzebuje Twojej miłości	66
Identyfikacja z grupą	67
Wykorzystanie refleksji i pochwały, by wpłynąć na zachowanie psa	69
Czym hierarchia różni się od demokracji	69
To jest w ich genach	70
Objęcie łaskawych rządów	72
Ustalenie swojej pozycji	75
Wzmacnianie dobrego zachowania	78
 Część II: Wyjątkowa osobowość Twojego psa	79
Rozdział 5: Poznanie osobowości Twojego psa	81
Poznanie osobowości swojego psa	81
Test osobowości dla szczeniąt	82
Przygotowanie do testu	83
Przebieg testu	85
Ocena dorosłego psa	94
Wyniki testów osobowości	95
Interpretacja wyników	96

Rozdział 6: Interpretacja cech charakterystycznych poszczególnych ras	99
Po co stworzono rasy psów?	99
Klasyfikacja ras psów	101
Psy myśliwskie (sporting)	101
Psy gończe	103
Psy pracujące	104
Teriery	105
Miniaturowe psy do towarzystwa	106
Psy pasterskie	106
Rasy niemyśliwskie	107
Przewidywanie zachowania psa na podstawie rasy	107
Inteligencja i zdolność uczenia się	108
Dominacja i terytorializm	108
Towarzyskość	109
Reaktywność emocjonalna	109
Poziom energii	110
Rozdział 7: Postrzeganie zmysłowe	111
Wzrok, psychologia i przetrwanie	111
Czy psy widzą kolory?	112
Czy psy widzą w nocy?	113
A co z widzeniem ruchu?	114
Słuch	115
Porównanie zdolności słuchowych	115
Rasy, genetyka i głuchota	116
Co wie psi nos?	118
Urodzony, by węszyć	118
Wyjątkowy nos Twojego psa	120
Rozdział 8: Zaspokajanie potrzeb rosnącego szczenięcia	121
Budowanie więzi na całe życie	121
Zaspokojenie potrzeb szczenięcia	122
Pierwsze lekcje	123
Warunkowanie	124
Zapobieganie problemom	126
Agresywne szczenię	127
Hiperaktywny szczeniak	127
Nieśmiały szczeniak	128
Socjalizacja szczenięcia	128
Tworzenie pozytywnych skojarzeń	130
Poznanie różnych miejsc	132
Spotkanie nowych ludzi	134
Dźwięki	134
Wprowadzanie nowych przedmiotów	135
Spotkanie innych zwierząt	136

Rozdział 9: Gdy pies się starzeje... 137

Odkrycie prawdziwego wieku psa	137
Walka ze starzejącym się ciałem	139
Pogarszanie się zmysłów	140
Gdy słuch zawodzi...	141
Gdy pogarsza się wzrok...	144
Starzejący się umysł	147
Choroba Alzheimera u psów?	147
Rozwiązania dla słabnącego umysłu	148

Część III: Psie występki 151

Rozdział 10: Techniki motywacyjne umożliwiające modyfikowanie zachowania 153

Wybór narzędzi i gadżetów szkoleniowych	154
Obroża	154
Smycze	156
Radosne szkolenie klikerowe	158
Targetowanie	160
Magiczne narzędzia szkoleniowe	161
Wykorzystanie systemu nagród	162
Smakołyki i zabawki	162
Posiłki	164
Dostosowanie nagród do osobowości psa	165
Pewny siebie	165
Lękliwy	167
Pies po przejściach	167
Kształtowanie zachowań	168
Naprowadzanie jedzeniem	169
Wykorzystanie punktów nacisku	169
Modelowanie poprzez dawanie dobrego przykładu	170

Rozdział 11: Nauka na co dzień 171

Konsekwencja jest ważna	171
Monitorowanie ludzkiego zachowania	173
Dzieci i psy	175
Czego unikać?	178
Łagodzenie lęków psa	178
Kiedy dyscyplina wywołuje lęk	179
Składniki odpowiedniej korekty	180

Rozdział 12: Pozytywne szkolenie i szczęśliwy pies 183

Ja jestem szefem! Za mną!	183
Ten, kto idzie przodem, jest przywódcą	184
Prośba o pozwolenie	187
Spotkania i powitania	187

Nauka samokontroli	187
Zniechęcanie werbalne	188
Nauka warowania	190
Zostań	191
Spokój	192
Połączenie	193
Nieodzwonna komenda „Do mnie”	193
Kontrola bez smyczy	195

Część IV: Psy nie zachowują się źle, czyli o błędnych wyobrażeniach i dobrych rozwiązaniach 197

Rozdział 13: Rozwiązywanie problemów z zachowaniem 199

Osobista filozofia a niegrzeczny pies	199
Nora dla psa	203
Uciszenie nadmiernego szczekania	204
Psy szczekające na sąsiadów	205
Nadmierne szczekanie na podwórku	206
Inne dokuczliwe szczekanie	207
Szczekanie w samochodzie	208
Gryzienie przedmiotów	208
Pohamowanie skakania	209
Skakanie podczas powitania	210
Skakanie na innych ludzi	211
Nauka czystości	212
Toaletowy plan dnia	213
Gdy zdarzy się wypadek	214

Rozdział 14: Zachowania o podłożu lękowym 217

Twarz strachu	217
Wykorzystanie umiejętności społecznych do rozwiązywania konfliktów	219
Rozpoznawanie objawów stresu	220
Syndrom ciekącego psa	221
Zatrzymać przeciek	222
Opanowanie lęku separacyjnego	223
Jak to wszystko się zaczyna... ..	225
Jak rozwiązać problemy związane z lękiem separacyjnym i izolacją	226
Łagodzenie lęków i fobii	228
Zabawić strach	230
Przepracować strach	231

Rozdział 15: Zrozumienie i rozwiązanie problemów z zachowaniem agresywnym233

Rozpoznawanie objawów agresji	233
Odczytywanie mowy ciała	234
Ocena skłonności agresywnych	236
Rola rasy	237
Wykluczenie czynników medycznych	238
Identyfikacja różnych rodzajów agresji	241
Agresja dominacyjna	241
Agresja zaborcza	243
Agresja lękowa	244
Agresja terytorialna	245
Agresja łowcza	245
Agresja matczyna	246
Kontrolowanie agresji	247
Zapobieganie agresji	249
Czy kastracja lub sterylizacja może pomóc?	250

Część V: Dekalogi 253

Rozdział 16: 10 sposobów na ciche porozumienie255

Kontakt wzrokowy	255
Postawa ciała	257
Dotyk	258
Twoje nastawienie	258
Brak reakcji	259
Odzwierciedlanie ruchów	259
Mniej patrz na psa	260
Sygnały optyczne	260
Pozycja ciała	261
Wykorzystanie smakołyków do nauki komend optycznych	261

Rozdział 17: 10 najpopularniejszych nieporozumień263

Każdy pies chce być przywódcą stada	263
Machanie ogonem oznacza, że pies jest zadowolony i przyjacielsko nastawiony	264
Psy rozumieją, co się do nich mówi	265
Pies, który się boi, nie ugryzie	265
Psy wiedzą, że zrobiły coś złego	266
Psy czasami bywają złośliwe	266
Psy nienawidzą kotów	267
Psy lubią, gdy się je przytula	267
Twój stres nie ma wpływu na psa	268
Lizanie przez psa to odpowiednik pocałunków	268

Rozdział 18: 10 sposobów, by zostać przywódcą dla swojego psa	269
Kontroluj zasoby	269
Naucz psa odpowiednich manier	269
Wysokie miejsca powinny być zastrzeżone dla ludzi	270
Podkreślaj swoje prawo do przejścia	270
Wykorzystaj izolację do kontrolowania niegrzecznego zachowania	271
Postaraj się zrozumieć swojego psa	272
Organizacja czasu i przestrzeni psa	273
Ćwicz dotykane całego ciała psa	273
Bądź przewidywalny	274
Podkreślaj pozytywwy	274
Skorowidz	275

Rozdział 4

Spojrzenie na życie z psiej perspektywy

.....

W tym rozdziale:

- ▶ Co Twój pies myśli przez cały dzień.
 - ▶ Ustalenie hierarchii w domu.
 - ▶ Zachęta do dobrych manier.
 - ▶ Uwarunkowanie psa, by bez oporów dzielił się przedmiotami i jedzeniem.
-

Twój pies, niezależnie od jego rozmiaru czy koloru sierści, jest zaprogramowany, by zachowywać się jak... no cóż, jak pies. Nie jest kociakiem, królikiem, świnką morską ani dzieckiem. Jego zachowanie jest typowe dla psów i przewidywalne: chodzi na czterech łapach, śpi w nocy i potrzebuje ciepłych uczuć. Te uniwersalne dla psów zachowania mogą Ci dać przewagę w komunikowaniu się z nim i szkoleniu go.

Celem tego rozdziału jest pomóc Ci poznać wzorce zachowania psa i jego styl komunikowania się, byś mógł dostosować do niego swoje metody uczenia go właściwych zachowań. Dowiesz się, jak mówić po psiemu i patrzeć na sytuacje z jego punktu widzenia. Ten rozdział pozwoli Ci się również uporać z sytuacjami z życia codziennego, począwszy od nauczania psa dobrych manier, a skończywszy na zmniejszeniu nasilenia niewłaściwych zachowań, takich jak nadpobudliwość, nadmierna pewność siebie, lęk czy impulsywność.

Jaki pan, taki kram, czyli o podobieństwach i różnicach

Ludzie i psy mają wiele cech wspólnych. Obydwa gatunki określają swoją pozycję w grupie na podstawie interakcji społecznych, lubią się uczyć i poznawać różne rzeczy, a także muszą zbadać swoje otoczenie, by czuć się bezpiecznie i mieć poczucie kontroli nad życiem.

Twój pies pragnie Cię naśladować: jeśli idziesz na spacer, pies chce iść z Tobą. Jeśli przygotowujesz jedzenie, to pies też chce w tym uczestniczyć. Kiedy ktoś Was odwiedza, Twój pies potrzebuje formalnego zapoznania z tą osobą. Jeśli Twój pies nie radzi sobie dobrze z takimi sytuacjami, nie popadaj w rozpacz.

Mimo że pomiędzy ludźmi a psami jest wiele podobieństw, istnieją między nimi również istotne różnice. Główną różnicą jest to, że dzieci dorastają, podczas gdy psy przez całe życie pozostają do pewnego stopnia szczeniętami. Oczywiście pies dojrzewa w ciągu pierwszych dwóch lat swojego życia, jednak nie opuści dobrowolnie Twojego domu ani nie pożyczysz sobie Twojej karty kredytowej. Z drugiej strony, musisz wiedzieć, że większość psów pilnuje swoich zabawek i jedzenia i broni ich nawet przed najbardziej ukochanymi członkami rodziny, chyba że właściciel zada sobie trud nauczania ich innego zachowania (patrz rozdział 15.). Początkowo możesz odczuwać złość na psa z powodu tego typu zachowań, ale gdy zrozumiesz, w jaki sposób pies myśli, będziesz mógł podejść bardziej świadomie do tych problemów, wykonując z psem odpowiednie ćwiczenia.

Twój pies potrzebuje Twojej miłości

Psy lubią być chwalone, potrzebują zachęty i pozytywnych informacji zwrotnych. Zbyt wiele psów mieszka w domach, gdzie negatywne reakcje to ich chleb codzienny, przez co wiele z nich zupełnie nie rozumie, czego się od nich oczekuje, i zaczyna się zachowywać gwałtownie lub nawet maniakalnie. Biedne psy! Wyobraź sobie, że ktoś, kogo kochasz, nieustannie Cię poniża, mówiąc: „To jedzenie jest obrzydliwe”, „Kiepski rzut”, „Marny z Ciebie mąż” itp.

Chcielibyśmy dostawać grosik za każdym razem, gdy słyszymy, jak właściciel mówi o swoim psie: „Ale on wie, że zrobił źle!”. Psy nie rozumują w taki sposób jak ludzie. Gdy pies wygląda na załęknionego, to naprawdę się boi. Chcemy nauczyć Cię bardziej radosnego podejścia do szkolenia psa i rozwiązywania problemów, żebyście i Ty i Twój pies czuli wzajemną więź i radość, a nie wyczerpanie.

Twój pies potrzebuje organizacji i pozytywnego wzmocnienia, czyli nagród i zachęty, które będziemy omawiać w tym rozdziale i w dalszej części książki. Jeśli najczęściej mówisz mu: „nie”, to pies nie jest w stanie zrozumieć, co może zrobić, by Cię uszczęśliwić. W rozdziale 15. omawiamy System Rodzinnej Współpracy, znany również jako system „w życiu nie ma nic za darmo”. Za każdym razem, gdy chcesz zrobić coś przyjemnego dla psa, na przykład masz zamiar go pogłaskać, pobawić się z nim zabawką lub dać mu smakołyk, poproś go, by usiadł. W ten sposób uczysz go mówienia „proszę”.

Jeśli czujesz się teraz winny, że dotychczas nie dawałeś psu zbyt wiele pozytywnych wzmocnień, to pamiętaj, że nie ma lepszego momentu na wprowadzanie zmian niż terazniejszość. Chwal psa, ilekroć będziesz mieć taką okazję: „Świetny chwyt” (nie szkodzi, że pies jeszcze nie aportuje całkiem dobrze), „Dobry pies!” (gdy spokojnie ogryza swoją zabawkę), „Grzeczny piesek” (gdy odpoczywa). Twoje pozytywne nastawienie dobrze wpłynie na jego chęć do współpracy.

Zrób tabelę zachęt, taką jak tabela 4.1. zamieszczona poniżej, i pokaż ją reszcie rodziny i przyjaciołom. Naucz psa, co może zrobić, żeby Cię zadowolić, nawet jeśli będą to jakieś drobiazgi.

Tabela 4.1. Przykładowa tabela zachęt

Chwal psa za wszystko, co robi dobrze	
☐	Odpoczynek (nie wtedy, gdy pies jest pogrążony w głębokim śnie)
☐	Gryzienie kości
☐	Zabawa swoją zabawką
☐	Rezygnacja z pogonienia kota
☐	Jedzenie
☐	Siedzenie zamiast skakania
☐	Załatwianie się na dworze
☐	Siadanie na pierwszą komendę
☐	Lizanie zamiast gryzienia
☐	<i>(Naucz psa rzeczy, które Ci się będą podobały)</i>

Czasami trudno jest reagować pozytywnie, gdy jesteś u kresu wytrzymałości, jednak postaraj się to chociaż poudawać przez jakiś czas. Twój pies z pewnością będzie wolał otrzymywać Twoją pozytywną uwagę za dobre zachowanie, niż negatywną za złe. Jeśli nie będziesz podkreślać jego dobrych cech, to sam skłonisz go do złego zachowania, ponieważ będzie chciał, żebyś zwracał na niego uwagę w jakikolwiek sposób, bylebyś tylko mu ją poświęcał.

Identyfikacja z grupą

Psy tak bardzo identyfikują się ze swoim stadem, czy też „rodziną”, że większość z nich nawet nie wiedziałaby, jak ma się zachować, gdyby je pozostawić samym sobie. Gdybyś psom różnych ras zadał pytanie, jakby się zachowały,

gdyby nagle znalazły się na ulicy, to chociaż usłyszałbyś różne odpowiedzi, zrozumiałbyś, że żaden z tych psów nie byłby zachwycony swoją niezależnością.

- ✓ **Golden retriever** czym prędzej znajdzie jakąś piłkę lub patyk i rzuci ją pod nogi najbliższego przechodnia.
- ✓ **Border collie** zagoni wszystkich ludzi w zasięgu wzroku w ciasne stadko.
- ✓ **Beagle** zacząłby radośnie węszyć w tłumie, dopóki ktoś nie poszedłby za nim.
- ✓ **Jack Russell terrier** szczekałby jak oszalały w odpowiedzi na jakiś tajemniczy hałas w kącie budynku, dopóki nie zgromadziłby się tłum.
- ✓ **Cavalier king Charles spaniel** udałby się w kierunku najbliższych kolan, na jakie mógłby się wdrapać.
- ✓ **Labrador retriever** pobiegłby do najbliższej restauracji, położyłby się pod stolikiem i czekał na resztki.

Krótko mówiąc, żaden pies, ani Twój, ani żaden inny, nie przepada za samotnością. Jako gatunek psy nabywają poczucie tożsamości poprzez interakcje społeczne. Możesz je nazwać „groupies” lub wymyślić na to jakiś bardziej naukowy termin, ale postaraj się, by Twój pies spędzał jak najmniej czasu sam.

Niektóre rasy psów są spokojniejsze niż inne, niektóre zaś hodowano, by umiały pracować samodzielnie. Jeśli Twój rozkład dnia wymaga, by pies zostawał sam w domu, zajrzyj do rozdziału 6., by dowiedzieć się, które rasy lepiej znoszą samotność i co możesz zrobić, by ulżyć psu w poczuciu osamotnienia.

Status zwierzęcia domowego a izolacja

Dopiero stosunkowo niedawno ludzie zaczęli oczykiwać od psów, że zaakceptują długie okresy samotności. To niewiarygodne, ale przez większą część XX wieku nie istniały żadne prawa nakazujące trzymanie psów na smyczy. Psy przez większą część dnia przebywały na podwórku, a nocami często pozwalało im się biegać swobodnie.

Dawno temu większość psów nie uznawano nawet za zwierzęta domowe. Psy zostały udomowione i były hodowane do wykonywania określo-

nych zadań z korzyścią dla społeczeństwa, takich jak pasienie owiec, pilnowanie dobytku czy ciągnięcie ładunków na wózkach i saniach.

Kiedy psy stały się domowymi pupilkami, zaczęto od nich oczekiwać, że zapomną o swoich genach psów pracujących (co nie zawsze jest możliwe), chociaż jednocześnie zaczęto też zwracać większą uwagę na ich psychologiczne i emocjonalne potrzeby. Więcej szczegółowych informacji o rasach psów znajdziesz w rozdziale 6.

Wykorzystanie refleksji i pochwały, by wpłynąć na zachowanie psa

Wyobraź sobie poziom energii swojego psa w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza sen, a 10 bardzo silne pobudzenie, lęk lub agresję. Podziel skalę na dwie strefy: od 1 do 7, w której pies jest opanowany i szczęśliwy, i od 8 do 10, kiedy pies zachowuje się w sposób chaotyczny. Twoim celem jest zrozumienie Twojego psa i wyszkolenie go tak, by był w stanie towarzyszyć Ci w różnych sytuacjach, czując się komfortowo i zachowując w opanowany, przytomny sposób — innymi słowy, by działał w strefie od 1 do 7.

Czy podejrzewasz, że pies zbyt często znajduje się w strefie 8–10 — na przykład gdy zadzwoni dzwonek do drzwi, dzieci wrócą do domu lub gdy po prostu chcesz usiąść i zrelaksować się przed telewizorem?

Najlepiej byłoby, gdyby poziom energii Twojego psa odzwierciedlał Twój własny — gdyby pies odpoczywał, gdy i Ty będziesz odprężony, towarzyszył Ci, kiedy wybierasz się na spacer, i wtedy się z Tobą bawił, albo gdyby potrafił się zająć sam sobą, gdy nie będziesz miał dla niego czasu. To byłyby bardzo duże oczekiwania w stosunku do niewyszkolonego psa, jednak gdy już go wyszkolisz, to w naturalny sposób dostosuje się on do Twojego rozkładu dnia.

W rozdziale 13. omawiamy określone sposoby na zniechęcenie psa do określonego zachowania, tutaj jednak wystarczy, jeśli powiemy, że pies będzie powtarzał te zachowania, na które zwracasz uwagę. Jeśli pies zareaguje na komendę lub zajmie się gryzieniem swojej zabawki, a Ty go za to pochwalisz, to on to zapamięta. Jeśli pies zachowuje się w sposób nieopanowany lub rozrabia, a Ty dajesz ujście swojej frustracji, to pies zareaguje na negatywną uwagę, jaką mu poświęcasz, i będzie powtarzał te zachowania, które doprowadzają Cię do szału.

Czym hierarchia różni się od demokracji

Twój pies postrzega Twoją rodzinę i Ciebie w taki sposób, w jaki postrzegałby grupę psów, i podobnie stara się być jej członkiem. To właśnie ta cecha psów sprawia, że przewyższają one inne gatunki w lojalności i posłuszeństwie wobec człowieka. Pies definiuje swoją pozycję w życiu według aktywności grupy, zwracając baczna uwagę na swoją w niej pozycję, którą postrzega w sposób hierarchiczny, nie demokratyczny. Ta różnica pomiędzy ludźmi i psami jest bardzo ważna: próba wychowania psa z zastosowaniem modelu demokracji byłaby nieskuteczna.

Wybierz rolę, jaką chcesz pełnić! Albo możesz być przewodnikiem stada i dawać swojemu psu wskazówki, albo Twój pies spróbuje przejąć tę pozycję i wyszkolić Ciebie w trosce o prawidłowe funkcjonowanie stada.

W grupie ktoś musi być szefem i podejmować ważne decyzje.

Ludzkim odpowiednikiem pojęcia hierarchii jest gra zespołowa. Na szczycie drużyny znajduje się jeden kapitan lub dwóch współkapitanów, a poniżej nich jest hierarchia graczy, ustawiona według starszeństwa, sił i możliwości. Rolą kapitana jest taka organizacja działania poszczególnych graczy, by każdy z nich mógł najlepiej wykorzystać swoje talenty. Wszyscy gracze z kolei starają się ze sobą współpracować i dogadywać, by osiągnąć wspólny cel.

To jest w ich genach

Większość ludzi nie zignorowałaby małego dziecka, którego wyraz twarzy świadczyłby o zagubieniu, jednak ci sami ludzie potrafią przeoczyć podobny wyraz na pysku swojego psa. Psy, zwłaszcza młode, są genetycznie zaprogramowane, by szukać wskazówek, tak więc człowiek może wykorzystać ich oddanie w tym czasie. Jeśli będzie się ignorowało psa, może zacząć powtarzać zachowania, które poprzednio pozwoliły mu ściągnąć na siebie uwagę pana. To często prowadzi do błędnego koła, które trudno jest przerwać.

Naucz psa wykonywania trzech komend, które będziesz mógł wykorzystać, ilekroć pies będzie od Ciebie oczekiwał, że powiesz mu, co ma robić:

- ✓ Przynieś piłkę.
- ✓ Gdzie twoja kość?
- ✓ Siad / Na miejsce.

Jeśli Twój pies jeszcze nie zna tych komend, uważnie przeczytaj kolejną sekcję pt. „Wydawanie komend” i zaprowadź psa do odpowiedniego przedmiotu lub nakłoń go do przyjęcia danej pozycji. Pochwal go za współpracę, nawet jeśli musisz mu pomóc w prawidłowym wykonaniu polecenia.

Jeśli pies się w Ciebie wpatruje, zwykle czeka na wskazówki, co ma robić.

Ciągły podziw budzi u psa niepokój, co szybko prowadzi do odreagowania w postaci brudzenia w domu, zachowań destrukcyjnych lub kradzieży należących do Ciebie przedmiotów.

Lepiej jest nauczyć psa reagowania na komendy omówione w kolejnej sekcji, „Wydawanie komend”, abyś mógł powiedzieć psu, co ma robić, gdy zacznie na Ciebie patrzeć.

W każdym miocie rodzi się przywódca

W każdym miocie szczeniąt rodzi się przywódca, którego łatwo rozpoznać już w wieku ośmiu tygodni. To szczenię domaga się swego w porze posiłków, jest bardzo pewne siebie w zabawie i apodyktyczne. W ludzkiej rodzinie również zaczy-

na zdradzać te same cechy, szybko się orientując, z kim może sobie na to pozwolić. Jeśli podejrzewasz, że masz pod swoim dachem silną psią osobowość, to zadaj sobie pytania wymienione w poniższej tabelce, zaznaczając właściwą odpowiedź.

Zachowanie	Od momentu, gdy przyniosłem szczeniaka do domu.	Te zachowania pojawiły się u mojego psa później.	To nie oddaje dobrze zachowania mojego psa.
Bawi się aktywnie i nie delikatnie, uderzając ludzi łapami lub próbując się na nich wspinać.			
Staje w drzwiach, blokuje dojście do schodów.			
Wpada w podniecenie na widok nowych ludzi lub reaguje negatywnie na zmiany w normalnym rozkładzie dnia.			
Domaga się uwagi, nie chce się dzielić zabawkami, broni przedmiotów lub swojej miski.			
Bawiąc się z innymi psami, wciąż stara się na nie wspinać lub próbuje kopulować.			

Jeśli Twój szczeniak od samego początku był bardzo pewny siebie, to możliwe, że ma bardziej dominującą osobowość, nastawioną na objęcie przywództwa. Taki szczeniak potrzebuje Twojego konsekwentnego przewodnictwa. Jeśli czujesz, że przegrywasz szkoleniową bitwę, wykonuj ćwiczenia opisane w rozdziale 12., a jeśli zajdzie taka potrzeba, poszukaj profesjonalnej pomocy.

Jeśli u psa takie cechy pojawiły się w okresie dojrzewania lub później, to znaczy, że przejął rolę przywódcy tylko dlatego, że Ty tego nie zrobiłeś. Musisz zmienić swoje zachowanie, by odzyskać należną sobie pozycję, i chociaż będzie to wymagało konsekwencji z Twojej strony, to pies będzie Ci wdzięczny, że zdejmujesz mu z barków to trudne zadanie. Bycie szefem to niełatwa praca!

Objęcie łaskawych rządów

Jeśli podejrzewasz, że pies próbuje kontrolować Twoje zwyczaje, musisz przeorganizować hierarchię w domu. O ile nie chcesz, by *Twój pies Cię wyszkolił*, to pierwszym krokiem jest zastanowienie się, co chcesz zrobić, i przekonanie samego siebie, że jesteś w stanie to zrobić. Dobre nastawienie jest najważniejsze. Jeśli czujesz, że grzęzniesz, sprawdź, czy znajdziesz odpowiedź na swoje problemy w indeksie na końcu książki, albo rozważ zwrócenie się o pomoc do profesjonalisty.

Twój pies jest genetycznie zaprogramowany w ten sposób, by akceptować przywództwo, więc pod pewnymi względami już masz przewagę.

Zdefiniowanie swojej przestrzeni

Psy określają swoją pozycję na podstawie relacji społecznych i przestrzennych. Jeśli schodzisz psu z drogi, przechodzisz nad nim lub obchodzisz go dookoła, to przekazujesz psu jasny i czytelny sygnał, że uznajesz jego przewodnictwo. Przestań to robić i przeczytaj poniższe wskazówki:

- ✓ **Naucz psa znaczenia komendy „Przepraszam”.** Dla psa ważną wskazówką na temat Waszej relacji jest uszanowanie przestrzeni osobistej: albo Ty schodzisz psu z drogi, albo on Tobie. Natychmiast naucz psa szanowania Twojej przestrzeni. Jeśli pies leży Ci na drodze, powiedz: „Przepraszam” i lekko trącaj psa stopą, aż się usunie. Jeśli pies zachodzi Ci drogę, idź prosto na niego, dopóki nie zejdzie na bok. Czy pies opiera się o Ciebie całym ciężarem? Powiedz: „Przepraszam” i odepchnij go nogą, aż nauczy się szanować Twoją osobistą przestrzeń.
- ✓ **Naucz psa kłaść się na uboczu.** Czy masz psa, który zawsze płącze się pod nogami? Nie tylko jest to niebezpieczne, ale oznacza to także wyraźne domaganie się uwagi. Zapewnij psu odpowiednie miejsce we wszystkich pomieszczeniach w domu, kładąc tam poślanie i zabawki. Jeśli pies niechętnie tam przebywa, przeczytaj sekcję „Wyznaczanie punktu zabaw w każdym pomieszczeniu”.

Te dwa ćwiczenia to bardzo istotne lekcje grzeczności, które są szczególnie ważne, jeśli Twój pies sprawia problemy (patrz część IV).

Jeśli prosisz psa, by się przesunął, a on na Ciebie warczy, zatrzymaj się. To znak, że najwyższy czas przeczytać rozdział 15. poświęcony agresji, by dowiedzieć się, co powinieneś zrobić, albo zadzwonić i poprosić o pomoc profesjonalnego szkoleniowca. Aktywne zachowania agresywne wymagają fachowej pomocy, która może wykraczać poza zakres tej książki.

Nie bój się używać smyczy

Ciągle słyszymy to samo...

„Chciałbym wszędzie zabierać swojego psa, ale jest taki nieustuchany. Próbowaliśmy, jednak po jakimś czasie nie mieliśmy innego wyjścia, niż zamknąć go gdzieś samego. Gdyby nauczył się dobrze zachowywać, miałby o wiele więcej wolności”.

Jeśli na myśl o spuszczeniu psa ze smyczy przechodzą Cię ciarki, to prawdopodobnie wpędziłeś się w błędne koło. Być może nie uświadamiasz sobie tego, ale to właśnie długie okresy samotności nasilają brak opanowania i niewłaściwe zachowanie psa.

Oto rozwiązanie: wykorzystuj smycz również w domu. Dobierz odpowiednią obrozę szkoleniową

(patrz rozdział 11.) i wykorzystaj zestaw obroży ze smyczą do prowadzenia psa w domu. Wykorzystaj komendy opisane w tym rozdziale, by nauczyć psa dobrych manier i przyzwyczaić do wszystkich pomieszczeń.

Smycz nie jest okrutnym narzędziem: potraktuj ją jak odpowiednik prowadzenia dziecka za rękę. Okrutna i dezorientująca dla psa jest wymuszona samotność. Gdy pies zacznie z Tobą współpracować, pozwól mu ciągnąć smycz za sobą po domu, abyś mógł ją łatwo schwycić w razie potrzeby dodatkowej kontroli. Gdy będziesz pewien, że maniery psa się poprawiły i że zaczął się zachowywać prawidłowo, możesz zrezygnować ze smyczy — jednak dopiero wtedy, gdy będziesz pewny, że nie będzie Ci więcej potrzebna.

Zachęć rodzinę i przyjaciół, by wspomogli Cię w Twoich wysiłkach wychowywania psa. Gdy pies zignoruje kogoś z nich, wkrocz, by wyegzekwować wykonanie komendy. Pies musi się nauczyć respektować ich wszystkich.

Wydawanie komend

Każdy wie, że małe dziecko potrzebuje kierownictwa, interakcji i cierpliwości. Tak samo jest z psami. Jedyna różnica polega na tym, że dzieci są zaprogramowane, by porozumiewać się za pośrednictwem słów, a psy nie, chociaż potrafią reagować na komendy głosowe i optyczne (patrz rysunek 4.1). Musisz nauczyć psa reagowania na kilka codziennych komend. Oto sześć komend na początek:

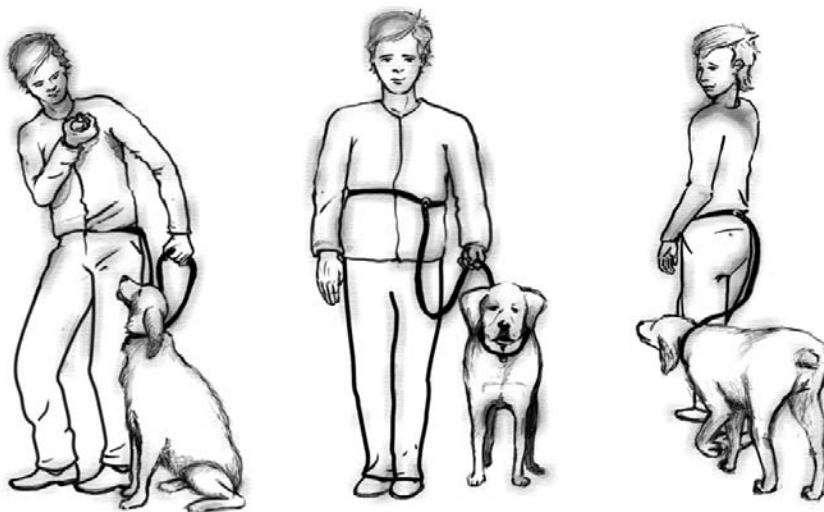
- ✓ **Imię.** Pomóż psu wyrobić sobie przyjemne skojarzenie z imieniem. Wołaj go po imieniu, ilekroć wracasz do domu albo w przyjemnym momencie, na przykład dając psu smakołyk, głaszcząc go czy bawiąc się z nim ulubioną zabawką.

Nie wołaj psa, gdy masz zamiar zrobić coś, co może odbierać jako nieprzyjemne, na przykład zamknąć go gdzieś samego albo przeprowadzić jakieś nieprzyjemne zabiegi pielęgnacyjne. W przeciwnym razie możesz doprowadzić do sytuacji, że pies, słysząc „Chodź tu”, będzie sobie myślał: „Trzeba wiać”. Jeśli komenda „Chodź tu” przynosi odwrotny od oczekiwanego skutek, przestań jej używać. Użyj pojemnika ze smakołykami i zapoznaj się z innymi technikami szkoleniowymi opisanymi w rozdziale 12. Oczywiście możesz też po prostu trzymać psa na smyczy.

Rysunek 4.1.

Podstawowe komendy pomogą Ci się zorganizować w ciągu dnia. Zachęć psa, by usiadł, zanim dasz mu cokolwiek przyjemnego. Zawsze przeprowadzaj psa przez drzwi. Nie powinien wychodzić z domu bez Twojej asysty. Naucz psa, by chodził za Tobą

Zawołaj psa, gdy się od niego oddalasz lub chowasz przed nim, by zwiększyć jego zainteresowanie. Potrząśnij pojemnikiem ze smakołykami, wołając psa po imieniu, by go zainteresować i zwiększyć jego entuzjazm do słuchania Cię. Początkowo pies będzie reagować tylko na jedzenie, jednak w ten sposób stopniowo nauczysz go pozytywnej współpracy z Tobą. Ostatecznie będziesz mógł wycofać smakołyki i zastąpić je pochwałą i pieszczotami.

- ✓ **Piłka lub zabawka.** Często w ciągu dnia pies będzie na Ciebie patrzył, oczekując wskazówek, co ma robić. Jeśli nic mu nie podpowiesz, jego nagromadzona energia może doprowadzić do tego, że pies zacznie rozrabiać. Dlatego powinieneś go nauczyć znaczenia tych słów. Za każdym razem, bawiąc się z psem lub dając mu coś do gryzienia, powiedz: „zabawka” albo: „kość”.

- ✓ **Siad, proszę.** Można powiedzieć, że pies, który grzecznie siada, mówi: „Proszę”. Naucz psa siadania, trzymając smakołyk przed jego nosem i przesuwając go do tyłu nad jego głową albo uciskając mięśnie na wysokości jego talii kciukiem i palcem wskazującym i jednocześnie delikatnie unosząc do góry jego podbródek.

Naucz psa, że musi usiąść, by otrzymać nagrodę, jedzenie lub Twoją uwagę.

- ✓ **Czekaj/Dobrze.** Ta komenda każe psu znieruchomieć i czekać na dalsze polecenia. Wykorzystuj ją na progu, na krawężniku przed wejściem na ulicę, wchodząc i wychodząc z domu, budynku lub samochodu. Aby nauczyć psa tej komendy, kontroluj go za pomocą smyczy lub przytrzymaj go, równocześnie mówiąc: „Czekaj”, a następnie zwalnając go za pomocą komendy „Dobrze”.

- ✓ **Za mną.** Ta komenda przypomina Twojemu psu, że to Ty jesteś przywódcą i podejmujesz decyzję za Was obu. Jest to nie tylko gest dominacyjny, ale przede wszystkim zapewnienie psa, że będziesz go ochraniać i bronić. Jeśli Twój pies próbował przejąć tę rolę, użyj smyczy i odpowiedniej obroży szkoleniowej, by nad nim zapanować (patrz rozdział 11.). Rozważ też wykorzystanie przysmaków, pojemnika ze smakołykami lub klikera, by zachęcić psa do współpracy (patrz rozdział 11.).
- ✓ **Położ się.** Ta komenda zachęca psa do odprężenia się. Jak najczęściej kieruj psa na kocyk lub dywanik i zapewnij mu jakieś zajęcie zastępcze, na przykład dając kość do gryzienia lub zabawkę, co powstrzyma go od nonsensownego wałęsania się po domu. Możesz wykorzystać tę komendę zarówno w domu, jak i podczas wyjazdów. Gdy pies jest niespokojny, kiedy jesz obiad, odpoczywasz albo czekasz z nim w kolejce u weterynarza, ta znajoma komenda pomoże mu się uspokoić.

Ustalenie swojej pozycji

Twój pies jest zaprogramowany, by postrzegać Ciebie i Twoją rodzinę jako inne psy. Polega na strukturze społecznej, jaką stworzycie, by móc czuć się bezpiecznie i być częścią grupy. Jeśli dasz mu poczucie, że potrafisz być dobrym przewodnikiem, i będziesz się troszczył o jego potrzeby, to pies będzie się zwracał do Ciebie we wszystkich sytuacjach. Jeśli zaś dla psa będzie niejasne, czego od niego oczekujesz, albo jeśli często się na niego złościsz, to może Cię postrzegać jako chwiejnego emocjonalnie nastolatka zamiast jako szefa. Co gorsza, może stwierdzić, że nie można na Tobie polegać jako na przywódcy, co z pewnością sprawi, że pies będzie się czuł sfrustrowany i zagrożony. Jeśli tak się stanie, to właściwie masz gwarantowane problemy behawioralne w przyszłości.

Wykonuj z psem ćwiczenia opisane poniżej, by na nowo ustalić swoją pozycję jako przywódcy:

Czy to była złośliwość?

Czy wydaje Ci się, że pies zachowuje się niewłaściwie ze złośliwości? Autorzy tej książki zgadzają się, że psy powtarzają zachowania, które sprawiają, że zwracamy na nie uwagę (pozytywną czy negatywną), i że potrafią odreagowywać swój niepokój, gdy zostaną same, jednak z pewnością nie bywają złośliwe.

Psy nie są nieszczerze ani wredne. Wniosek, że pies jest mściwy, w niczym nie poprawi Waszej relacji, a może wprowadzić złą energię w domu. Nie pytaj, co Twój pies robi źle, tylko co może zrobić dobrze.

Wyznaczanie punktu zabaw w każdym pomieszczeniu

Twój dom dla psa to po prostu wielka nora. To, w jaki sposób ułożysz Wasze relacje w domu, ma większy wpływ na zachowanie psa niż jakiegokolwiek inne działania czy programy szkoleniowe, w jakie się zaangażujesz.

Pomyśl o zapewnieniu psu miejsca do zabaw w każdym pomieszczeniu tak samo jak o zaproponowaniu krzesła komuś, kto przychodzi z wizytą. Pies nie wie, gdzie powinien się znajdować w domu, o ile mu tego nie powiesz. Gdy to zrobisz, będzie się czuł mile widziany i spokojniejszy, zwłaszcza jeśli w ten sposób będzie mógł brać udział w życiu rodzinnym. Jeśli tego nie zrobisz, zwiększysz prawdopodobieństwo złego zachowania psa, co sprawi, że zwrócisz na niego negatywną uwagę. Tego rodzaju reakcję pies może postrzegać jako formę konfrontacji i pomyśleć, że jego swoboda w domu to zaproszenie do zabawy.

Oto, w jaki sposób powinieneś wyznaczyć psu miejsce do zabawy:

1. Zdecyduj, do których pomieszczeń psu będzie wolno wchodzić.

Jeśli będziesz musiał odizolować psa, lecz chcesz, by dzielił z Wami cały dom lub na przykład cały parter domu, to jak najszybciej podejmij kroki w tym kierunku.

2. W każdym z tych pomieszczeń wybierz miejsce na podłodze (lub mebel), który Twój pies będzie mógł uznać za swój własny.

Dla naszych potrzeb nazwiemy to *punktem zabaw*.

3. Oznacz to miejsce dywanikiem lub kocem i połóż tam kilka ulubionych psich zabawek.

4. Pokaż psu jego specjalne miejsce.

Wprowadź psa do pokoju na smyczy, jeśli zanadto się wierci, i powiedz mu: „Połóż się” (patrz wcześniejsza sekcja, „Wydawanie komend”), równocześnie prowadząc go do punktu zabaw. Usiądź tam razem z nim i zachęć psa, by zainteresował się swoimi zabawkami. Poświęć psu mnóstwo uwagi i dawaj mu smakołyki.

Często prowadź psa w te miejsca. Jeśli nie będzie chciał tam zostać, upewnij się, że miał odpowiednią ilość ruchu i nie potrzebuje się załatwić, a następnie przywiąż go tam na smyczy lub przytrzymaj za jej pomoc.

Przechodzenie przez drzwi

Z punktu widzenia psa drzwi stanowią wejście do nory. Ten, kto kontroluje wchodzenie i wychodzenie z nory, ten ma władzę. Jeśli pies przepycha się przez drzwi lub zachowuje nieodpowiednio, gdy przychodzą goście, to najwyraźniej doszedł do wniosku, że to on tu rządzi.

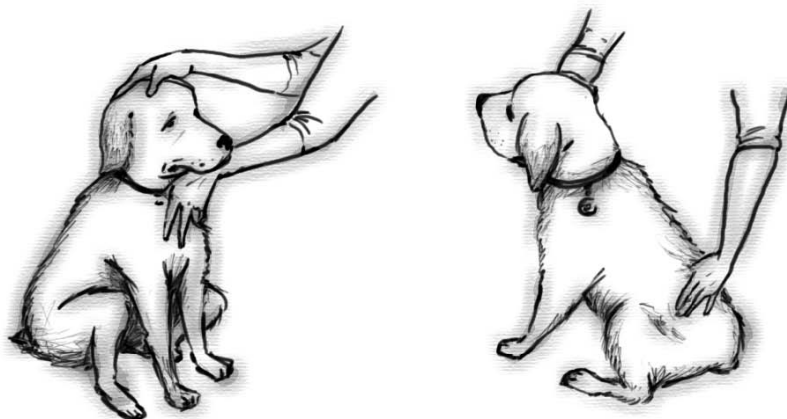
Innymi słowy, wychodzi na to, że płacisz czynsz lub spłacasz kredyt za bardzo luksusową psią budę! Na szczęście zmiana tej sytuacji nie jest trudna, jednak wymaga konsekwencji z Twojej strony.

1. Naucz psa, by przechodził przez drzwi za Tobą.

Początkowo powinieneś trzymać go na smyczy, by nauczyć go odpowiedniej reakcji na komendy „Czekaj” i „Dobrze” (patrz sekcja „Wydawanie komend”).

2. Naucz psa grzecznego witania się z gośćmi, pamiętając, że dobre wychowanie zaczyna się w domu.

Ignoruj psa, jeśli jest nadmiernie pobudzony lub zachowuje się nieodpowiednio, gdy Ty lub inny członek rodziny wracacie do domu (więcej wskazówek na temat tego, jak postępować w przypadku takich zachowań jak skakanie czy gryzienie, znajdziesz w rozdziale 13.). Jeśli pies był zamknięty w klatce, kojcu lub sam w pokoju, to nie mów do niego, dopóki się nie uspokoi lub nie zajmie swoją zabawką. Gdy już się uspokoi, obejmij go, witając się z nim w taki sposób, jak jest to przedstawione na rysunku 4.2., czyli przekładając kciuk przez obroź psa, by uniemożliwić mu skakanie.

Rysunek 4.2.
Objęcie psa
podczas
powitania

Aby stworzyć punkt powitań, wybierz miejsce w odległości kilku kroków od drzwi. W to miejsce będziesz wysyłał psa, nim otworzysz drzwi, by wpuścić gości. Z góry naucz psa znaczenia słów „Cofnij się”, prowadząc psa w to miejsce i kładąc mu tam czekać, podczas gdy będziesz otwierał i zamykał drzwi.

Jeśli pies nie potrafi zostać w miejscu, gdy nie ma w pobliżu nikogo obcego, to na pewno też nie usiedzi, gdy przyjdą goście. W takim przypadku przywiąż smycz do jakiegoś nieruchomego obiektu i, odsyłając psa od drzwi, przywiąż

go na smyczy w punkcie powitań. Powtarzaj wykonywanie tego ćwiczenia jak najczęściej, gdy nikogo nie ma, przy udziale innych członków rodziny i gdy przychodzą goście. Jeśli Twój pies zachowuje się w sposób bardzo nieopanowany, jest agresywny lub lękliwy, przeczytaj część IV. Pozwól psu swobodnie biegać, gdy już przywitasz się z gościem, a pies się uspokoi.

Celem jest to, by pies naśladował Twoją reakcję na przybyszów. Twój pies nie jest przewodnikiem stada, to Ty nim jesteś. Możesz wpłynąć na reakcje psa na przyjście gości, wzmacniając swój autorytet w sposób opisany powyżej.

Wzmacnianie dobrego zachowania

Nauka dobrych manier nie powinna być ograniczona do 15-minutowych sesji szkoleniowych. Ucząc psa nowych słów, wpleć je w codzienne sytuacje jak najszybciej i stwórz listę stałych komend, które będą się powtarzały przy różnego rodzaju czynnościach, jak na przykład „Do góry” przy wchodzeniu po schodach, „Auto” czy „Spacer”.

Znane psu słowa wprowadzają w jego życie element podniecenia, podobnego do tego, jakie odczuwasz, przebywając w obcym kraju i spotykając kogoś, kto mówi w Twoim języku. Dobre maniery związane są też ze spokojnym i konsekwentnym wydawaniem przez Ciebie psu poleceń.

Aby wzmocnić dobre maniery, nie zapomnij:

- ✓ **o konsekwencji.** Gdy wydasz psu komendę, wygzekwuj jej wykonanie. Pochwal psa, jeśli Cię posłucha, albo nakłoń go do przyjęcia żądanej pozycji.
- ✓ **o wydawaniu komend tylko raz.** Jeśli będziesz się powtarzał, pies szybko to zauważy i natychmiast przestanie reagować.
- ✓ **o realistycznych oczekiwaniach.** To, że pies potrafi się dobrze zachowywać, nie oznacza, że będzie w stanie to zrobić, gdy ktoś zadzwoni do drzwi albo pójdziesz z nim w gości. Jeśli to konieczne, przypnij psu smycz, by móc natychmiast wygzekwować wykonanie poleceń.